

TRAFIKVERKET

DUA

**Annonsering på järnväg JF
Manual**

Innehåll

1	Syfte.....	4
2	Ordlista.....	4
3	Grunder för annonsering	5
3.1	Behörighet att ändra uppgifter	5
3.2	Icke ändringsbara uppgifter	5
3.3	Ansvarsfördelningen under innevarande driftperiod.....	5
3.4	Kontakt med TRV	7
3.4.1	Innehåll i meddelande om avvikelse.....	7
3.5	Tidsspann	9
3.6	Kanaler.....	9
3.7	Skyltar	9
3.7.1	Plattformsskylt med fritextmöjlighet	10
3.7.2	Plattformsskylt utan fritextmöjlighet	11
3.7.3	Monitor	11
3.7.4	Trefältsskylt (3x7).....	12
3.8	Utrop	12
3.8.1	Järda2.....	12
3.8.2	Trafiktyper	12
3.8.3	Typer av utrop.....	13
3.8.4	Reducerat läge.....	13
3.8.5	Nattläge.....	14
4	Informationskategorier.....	14
4.1	Produktinformation	14
4.2	Service	15
4.3	Avvikelse.....	15
4.3.1	Hur man använder avvikelser.....	16
4.3.2	Inställt	16
4.3.3	Ersättningstrafik	18
4.4	Bokning	19
4.4.1	Möjliga värden för justerbara texter	20
4.5	Övrigt	20
4.5.1	Möjliga värden för justerbara texter	20
4.6	Tågsammansättning.....	21

4.6.1	Möjliga värden för justerbara texter	21
4.7	Via till och via från station.....	22
5	Ändringslogg	23

1 Syfte

Syftet med manualen är att beskriva vilka alternativ för annonsering som finns och hur man ska använda dessa, för att informationen ska gå ut korrekt. Manualen utgår från Trafikverkets riktlinjer för annonsering, vars syfte är att trafikinformationen ska bli enhetlig landet över.

Manualen vänder sig till trafikoperatörer på järnvägsföretag (JF) som kommer att använda antingen webbgränssnittet (Duwa) eller maskin till maskin-lösningen (MTM) för att uppdatera annonseringsinformation.

Dokumentet innefattar enbart annonsering för innevarande driftperiod.

2 Ordlista

Aktivitet – En avgång eller ankomst på en specifik plats.

Anno – IT-system inom Trafikverket, hanterar annonseringsinformation för trafik på järnväg.

Avvikelse – Attribut som läggs till tågets annonsering per tåg och plats.

DUA – Digitaliserad uppdatering av annonseringsinformation.

Duwa – Digitaliserad uppdatering av (webbgränssnitt) annonseringsinformation

Externt meddelande – Meddelanden som Trafikverket kan lägga ut på dynamiska skyltar, för att komplettera annonseringsinformation.

JF – Järnvägsföretag

Järda2 – Utropssystem för trafikinformation.

Metavärde – Den delen av annonseringstexten som kan bytas ut mot olika värden från en lista.

MTM – Maskin till maskin-lösning där JF skickar ett digitalt meddelande när annonseringsuppgifter sparas i det egna systemet, dvs. istället för att göra ändringarna i Duwa.

Planno – IT-system för hantering och planering av annonseringsinformation.

Reducerat läge – En funktion som Ti kan aktivera vid stört läge, för att undvika för många utrop på en station.

Störning – Begreppet avser en avvikelse från produktionsplan som resulterar i förseningar, nedsatt kapacitet eller trafikstopp.

Ti – Trafikinformatör

Trv – Trafikverket

Tåg – I detta dokument enbart resandetåg.

Värde – Attribut som läggs till tågets annonsering per tåg och plats.

3 Grunder för annonsering

3.1 Behörighet att ändra uppgifter

Respektive JF kan enbart ändra trafikinformationen på de tåg som de är trafikinformationsägare för.

3.2 Icke ändringsbara uppgifter

Trafikverket kan ha lagt in en avvikelse av en typ som JF inte kan påverka, exempelvis "Spårändrat" eller "Invänta tid". Dessa är inte ändringsbara och behåller sin prioritet i annonseringen. Ha detta i åtanke, då maxantalet värden blir påverkat av de icke ändringsbara avvikelserna.

3.3 Ansvarsfördelningen under innevarande driftperiod

Användaren hos JF ansvarar, vid behov, för att uppdatera information om:

- Produktinformation
- Service
- Avvikelse (inställelseorsaker inkluderat, ej förseningsorsaker vid förseningar)
 - Även anvisningar vid avvikande trafikläge (hänvisning, inställelse eller ersättning)
- Bokning
- Övrigt
- Tågsammansättning
- Via till och från stationer
 - Vid ändrad väg eller nya uppehåll: JF skall inte ange den/de nya stationen/stationerna i via till på stationerna innan omledning eller nytt uppehåll.

Följande bild sammanfattar ansvarsfördelningen under det operativa dygnet.

Järnvägsföretagets ansvar

- Produkt
- Service
- Avvikelse*
- Bokning
- Övrigt
- Tågsammansättning
- Via till och från stationer

OBS!

Vissa avvikelser kräver annonserings-uppdateringar från punkter som ligger under olika ansvarsområden. TRV kommer då att hantera hela annonseringen, för att undvika att två parter hanterar samma tåg samtidigt. JF behöver skicka en beställning med den information som skall vara med i annonseringen, vilket görs via mejl.

Detta sker under följande händelser:

Ny annonsering

- Ändrad väg: TRV hanterar annonseringen på den inställda/ersatta och på den omledda sträckan.
- Vid extra uppehåll: TRV skapar ny annonsering, kompletterar annonseringstext och hanterar via stationer.
- Vid extrabuss: TRV kompletterar med "Även buss" på den befintliga tågannonseringen och skapar en ny annonsering för "Extra buss" enligt rutin.
- Vid extrabuss/buss: TRV kompletterar med "Direkt" om bussen går direkt till slutstation.

Dölja/ta fram annonsering

- Om befintlig tågannonsering behöver uppdateras när TRV döljer/tar fram t.ex. stationer gör TRV detta samtidigt som annonseringen uppdateras.

Trafikverkets ansvar

- Trafiktyp**
- Tågnummer
- Avvikelse (t.ex. tidig ankomst)*
- Försening***
- Spårändring
- Återanordna tåg****
- Till och från stationer
- Dölja/ta fram annonsering
- Ny annonsering****
- Ny annonserad tid på tåg
- Externa meddelanden
- Fritext
- Manuella utrop
- Test på högtalare/utrop
- Hantera automatiken på utrop

* JF hanterar avvikelser, t.ex. inställelser och inställelseorsak. TRV hanterar de avvikelser som JF inte har behörighet till, så som "Invänta tid" och "Invänta spår". Se Bilaga 1 för detaljerad information. TRV sätter även förseningsorsaker tillsammans med förseningen, som de ansvarar för. Vid tidig ankomst uppdaterar TRV tåget med annonseringstexten "Tidig ankomst".

** Tåg, Pendeltåg, Buss och Taxi.

*** Om JF vill uppdatera anslutningsinformation som påverkas vid ändrad ankomsttid är det JF:s ansvar.

**** Trafikverket återanordnar det inställda tåget eller skapar ny annonsering utifrån beställningen som skickas från JF via mejl. TRV uppdaterar den information som står i beställningen. Efter sparad annonsering är det JF:s ansvar att komplettera eventuell annonseringstext.

3.4 Kontakt med TRV

E-post skall inte skickas till TRV med sådana ändringar som JF själv utför. Till exempel om ett tåg behöver ställas in på grund av fordonsfel. JF gör ändringen själv igenom MTM eller Duwa, så att den levereras till Anno och ut till resenär.

Däremot ska JF även i fortsättningen skicka information vid en störning i ett störningsmejl. TRV kommer inte att agera på att skylta ändringarna på respektive tåg som nämns i mejlet. Informaton ska även skickas när JF har förstahandsinformation om en avvikelse eller när JF behöver aktion från TRV, gällande annonsering som JF inte kan göra.

I första hand skickas informationen via e-post. Detta ska ske vid:

- Störningar¹
- Avvikelser som kräver mer information i ett EM:
”EM skrivs när det finns störningsrelaterad information som är av vikt för resenären och som inte kan eller lämpar sig att lämnas på annat sätt på stationen. Händelsen eller omständigheterna sker ofta här och nu och berör flera tåg. EM ska läggas ut så snabbt som möjligt vid en händelse.”
- Händelse/orsak/avvikelse - som JF har förstahandsinformation om (ändrade tågomlopp, sent personalbyte, sen framväxling, sänkt hastighet osv)
- Om ett inställt tåg behöver återanordnas
- Vid behov av nya annonseringar (extrabuss, extratåg, extra uppehåll osv)
- Om tåg eller stationer ska tas bort från annonsering (t.ex. om ett tåg är felaktigt annonserat en röd dag, men inte har en planerad avgång och inte heller funnits för biljettköp, måste annonseringen döljas från Anno.)
- Om JF önskar ett snabbutrop som förtydligar en avvikande händelse (utöver de utrop som skapas per automatisk av en förändrad annonsering)

3.4.1 Innehåll i meddelande om avvikelse

Att informationen om åtgärdsbehov/informationsbehov är fullständig och enhetligt strukturerad underlättar en snabb och enhetlig informationsspridning till resenär. Innehållet i den information som ska överföras från järnvägsföretaget till Trafikverket ska därför i möjligaste mån, och i de fall det är relevant, innehålla informationen som beskrivs nedan.

VERSION

av meddelandet

VILKET/VILKA TÅGNUMMER SOM BERÖRS

¹ Se ordlista i avsnitt 2

DATUM/PERIOD SOM MEDDELANDET AVSER

det vill säga innevarande driftperiod och i vissa fall nästkommande driftperiod

STRÄCKA/PLATS

DET HUVUDSAKLIGA BUDSKAPET

Önskas något av TRV? T.ex. beställningar om tillfälliga annonseringsanpassningar (t.ex. Externt meddelande på station, ny annonsering, anpassade utrop). Rättelse eller komplettering av tidigare lämnad information, kortfattat om påverkan eller konsekvens av det inträffade.

PÅVERKAN/KONSEKVENSN OCH ÅTGÄRD

Plan för ersättningstrafik/inställelse/hänvisning/omledning

Hur hanteras störningen? Kommer avgångarna enbart ställas in, ersättas med annan trafik, hänvisas till ex. lokaltrafik eller omedas.

Är alla mellanliggande stationer beaktade i lösningsförslaget?

Vilken tågavgång resenärerna hänvisas till (detta är endast aktuellt om det krävs förtydligade i ett Externt meddelande på stationen).

Hänvisning till kontaktvägar för resenär

- Information om trafiklösningar/återställande av trafik

Tågvändningar

Störningsplaner som kommer att tillämpas

- Relaterad information om ansökan som gjorts till TRV om:

Inställelser/anordningar/omledningar

*Om JF känner till det omledda tågets nya tågnummer så ska informationen relatera till både det nya och det gamla tekniska och annonserade tågnumret.

HÄNDELSE/ORSAK/AVVIKELSE

som JF har förstahandsinformation om

- Sen leverans från vagnhallar eller sena omlopp

- Fordonsfel

Påverkas framförandet av fordonet, exempelvis förmågan att hålla tågets tidtabell?

- Invänta personal/övergångsresenärer

Ange från vilket tåg personalen/resenärerna kommer

Förslag på ny avgångstid för aktuellt tåg, baserat på när inväntad personal/resenärer beräknas vara på plats

PROGNOS

förseningar/avvikelser som JF har förstahandsinformation om ska prognostiseras av JF

- Prognos för störningens/avvikelsens varaktighet

Rekommenderat klockslag för när tåget beräknas kunna avgå från aktuell station/vagnhall

*Om prognosen är osäker och tåget eventuellt kan avgå tidigare än den föreslagna tiden ska den anges som "preliminär"

Rekommenderad ny avgångstid för aktuellt tåg, baserat på när inväntad personal/resenärer beräknas vara på plats

När ny information kommer att tillgängliggöras/uppdateras

3.5 Tidsspann

Information om alla tåglägen uppdateras av JF i planeringsverktyget Planno och läses över till Anno och ska finnas tillgängligt från kl. 16:30 dagen innan produktionsdygnet.

Tillgängliga datum är normalt innevarande operativa dygn men vid helger och storhelger finns flera datum inlästa då planeringsverksamheten endast pågår på vardagar.

3.6 Kanaler

När en ändring är gjord i annonseringen levereras den i Trafikverkets utkanaler:

- Skyltar och utrop
- Trafikverkets webb
- UTIN (information som JF kan hämta)
- API (information som kan hämtas av externa tjänsteutvecklare, exempelvis till olika typer av appar)

3.7 Skyltar

Den annonserade trafikinformationen presenteras på olika sätt på de dynamiska skyltarna som finns till förfogande. All information får inte plats på alla skyltar. Utrop och webben kompletterar informationen på skyltarna.

Normal annonsering

	Monitor Stortavla	1x7, 3x7, 4x7	Stor plf-skylt	Liten plf-skylt Entréskytt 1 tåg	Entréskytt 2 tåg	SL plf-skytt*	SL monitor
Annonserad tid	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Ny tid	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Tid kvar (SL)	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja
Annonserat tågnr	Ja	Nej	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Till-/Frånstation	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Endast Tillstn	Endast Tillstn
Viastation	Ja, prio 1+2	Ja, prio 1+2	Ja, prio 1, 2, 3, 4	Ja, prio 1	Nej	Ja, prio 1	Ja, prio 1
Spår	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej	Ja
Avvikelse	Ja, prio 1+2	Ja, prio 1+2	Ja, prio 1+2	Ja, prio 1+2	Nej	Ja, prio 1+2	Ja, prio 1+2
Produktinformation	Ja, prio 1	Ja, prio 1	Ja, prio 1+2	Ja, prio 1+2	Nej	Endast linjenr	Endast linjenr
Service	Nej	Nej	Ja, prio 1	Ja, prio 1	Nej	Nej	Nej
Bokning (43 tecken)	Nej	Nej	Ja, prio 1+2	Nej	Nej	Ja, prio 1+2	Nej
Övrigt (43 tecken)	Nej	Nej	Ja, prio 1+2+3	Nej	Nej	Ja, prio 1+2+3 (Kan visa mer än 43 tecken)	Ja, prio 1+2+3 (Kan visa mer än 43 tecken)
Tågsammansättning (43 tecken)	Nej	Nej	Ja, prio 1+2	Nej	Nej	Ja, prio 1+2	Nej

*) Gäller endast skyltning av SL Pendeltåg

3.7.1 Plattformsskytt med fritextmöjlighet

Detta är den vanligaste typen av plattformsskytt.

Platsen där värdet SJ Snabbtåg står, på den översta bilden, kan ha fler värden. Om fler värden är valda (under *Produkt* eller *Service*) kommer skylten att bläddra mellan värdena. I detta exempel bläddras det mellan produktinformationen "SJ Snabbtåg" och servicevärdet "Bistro". Om ett värde är skyltat under *Avvikelse* kommer det att bläddras mellan tågnummer och avvikelse.

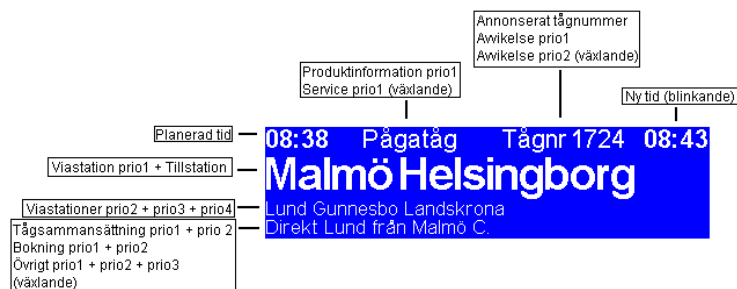

Här presenteras även till/från- och viastationer.

Om ett värde är valt under någon av kategorierna *Bokning*, *Övrigt* eller *Tågsammansättning* läggs denna information längst ner på skylten.

I exemplet presenteras vagnsordning (som är skyltat under *Tågsammansättning*) samt "Endast SJ Snabbtågsbiljetter gäller" (som är skyltat under *Övrigt*).

Stor plattformsskylt

3.7.2 Plattformsskylt utan fritextmöjlighet

Denna typ av plattformsskyltar förekommer mer sällan. Inga nya av denna typ installeras. I de fall plattformsskylten inte har fritextmöjlighet syns inte skyltningen som är gjord under *Bokning*, *Övrigt* och *Tågsammansättning (BÖT)*.

Vissa värden under BÖT ropas, bilagan för mer information.

Liten plattformsskylt

3.7.3 Monitor

Bilen till höger presenterar en monitor för Avgående tåg. På monitorerna visas till/via till stationer (och från/via från på ankommande tåg), i geografisk ordning. På denna skylt presenteras Produktinformation och eventuell Avvikelse (ej Service, Bokning, Övrigt och Tågsammansättning), under Anmärkning. Om flera värden är valda bläddras det mellan dessa.

Övrig information som syns är tider, spår och tågnummer.

Monitorer finns även för ankommande tåg och för Externa meddelanden.

3.7.4 Trefältsskylt (3x7)

På denna skylt presenteras *Produktinformation* och *Avvikelse* (ej Service, Bokning , Övrigt och Tågsammansättning), under *Anmärkning*. De andra kolumnerna visar tider, från/till- och viastationer samt spår.

I rutan längst ner presenteras eventuella Externa meddelanden, som Trafikverket lägger ut.

3.8 Utrop

Olika typer av information nämns i olika typer av utrop. En avvikelse som anger en orsak nämns t.ex. i ett förseningsutrop men inte i ett annonseringsutrop. Järda2 kan också ropa information baserat på annonseringstexter från andra informationskategorier.

Ändringarna som görs av användaren blir automatiskt till engelska, på de stationer som har två språk aktiverade.

3.8.1 Järda2

Järda2 är i första hand ett system för att omvandla annonseringsinformation till högtalarutrop med hjälp av talsyntes. Namnet Järda är ursprungligen namnet på rösten som används till utropen, en sammandragning av "JärnvägsDamen". Alla användarfunktioner utförs via MTM-lösningen, medan Järda2 är ett bakgrundssystem, för att få ut informationen i högtalarna.

3.8.2 Trafiktyper

Utropen låter lite olika beroende på vilken typ av trafik det är som ropas. Den största skillnaden är mellan trafiktyp Tåg och Pendeltåg, men det finns också skillnader mellan hur vissa olika Produkter ropas inom respektive trafiktyp.

Tåg

Trafiktypen *Tåg* är indelad i två utökade trafiktyper: *Fjärrtåg* och *Regionaltåg*. Fjärrtåg ropas ut med tågnummer, vilket bör användas endast på långväga tåg med krav på plattsbiljett. De Produktinformationer som ska ropas på det sättet får den utökade trafiktypen *Fjärrtåg*. *Regionaltåg* ropas utan tågnummer.

Pendeltåg

Utropen för trafiktyp *Pendeltåg* skiljer sig från utropen för trafiktyp *Tåg* såtillvida att de inte

rör en specifik avgång, utan fokuserar på när nästa tåg i en viss riktning beräknas avgå. Vid störningar i tät trafik så som det är i pendeltågstrafik hamnar tågen ofta i en annan ordning än den planerade och det är då bättre att informera på det sättet för att resenärerna ska ta sig till sitt slutmål så snart som möjligt. Systemet kan som mest hänvisa till två olika avgångar för en inställd eller försenad avgång. I många utrop är det enbart en hänvisning som ropas, vilket innebär att tåget som är orsaken till att det görs ett utrop inte nödvändigtvis är ett av de tåg som nämns i själva utropet.

Följande grundregler gäller för utrop om trafiktypen *Pendeltåg*:

- För rättidiga pendeltåg utan någon annan trafikförändring görs inga utrop.
- Hänvisning till Nästa avgång görs oavsett om avvikelse "Nästa avgång" är skyltad eller inte. Avvikelsen gör alltså ingen skillnad för utropet.
- Ingen repetition görs i utropen. Informationen sägs bara en gång.

Denna typ av utrop tillämpas frö SL pendeltåg och Västtrafiks tåg Göteborg – Alningsås/Älvängen/Kungsbacka.

3.8.3 Typer av utrop

Annonsering - Dessa utrop är en slags annonsering av ett tåg som strax inkommer eller ett tåg som strax skall avgå från utgångsstationen. Görs normalt endast vid vissa trafikala avvikelser. På de stationer som är konfigurerade för Avgångsannonsering görs dock utrop för alla avgående tåg, även utan avvikelse.

Tilläggsutrop - Görs 7 minuter före ordinarie tågavgång (5 minuter för pendeltåg) i de fall när inget annat utrop finns i tid före ordinarie avgång. Informationen nämns annars i annonseringsutrop, förseningsutrop eller dylikt. Ett tilläggsutrop skapas t.ex. om användaren skyltar att buss ersätter mellan två stationer längre fram i tågets färdväg.

Inställt - Två utrop görs om inställd avgång, 10 och 1 minut före ordinarie avgångstid (7 och 2 minuter för pendeltåg).

Ersatt av - Två utrop görs om ersättnings trafik, 10 och 5 minuter före ordinarie avgång (7 och 3 minuter för pendeltåg). Finns en beräknad tid på aktiviteten ropas den som bussens/taxins beräknade avgångstid.

Ersatt av + Försening - Ett utrop görs direkt om bussersättningen med en beräknad tid får en senare beräknad tid. Utropet nämner bussens nya beräknade avgångstid.

Ersatt av + Minskad försening - Ett utrop görs direkt om bussersättningen med en beräknad tid får en tidigare beräknad tid. Utropet nämner bussens nya beräknade avgångstid.

3.8.4 Reducerat läge

Ti kan aktivera reducerat läge i Anno för att undvika att det blir för många utrop på en station, t.ex. vid störningar i tågtrafiken. Reducerat läge minskar antalet utrop genom att sådana utrop

som i normalläge görs vi två utropstillägen istället endast ropas en gång.

3.8.5 Natlläge

Natlläge är aktivt mellan 22:00 och 06:00 på alla stationer i landet. Det betyder att det skapas färre utrop än på dagen. Läget kan jämföras med *Reducerat läge*. Inga avgångsannonseringar ropas (om inte Ti manuellt utför dessa).

Information om avvikelser, såsom förseningar, går fortfarande ut.

4 Informationskategorier

De informationskategorier som ingår i DUA är:

- Produktinformation
- Service
- Avvikelse (gäller även inställt/ersättningstrafik)²
- Bokning
- Övrigt
- Tågsammansättning
- Via från och via till stationer

För att se var informationen visas på de dynamiska skyltarna, gå till avsnittet om *Skyltar*.

Var uppmärksam på vilka aktiviteter (stationer samt ankomst och avgång) som påverkas av ändringarna som ska genomföras.

4.1 Produktinformation

Produktinformation är tågets "titel", alltså det produktnamn som syns på biljetter och på skyltar samt hörs i högtalarutropen. Max tre värden kan väljas under *Produktinformation*, för att alla värden ska kunna synas på skyltarna.

Kom ihåg att göra ändringarna på både ankomst- och avgångsfält samt ta bort den existerande produktinformationen, om användaren inte vill ha två produktnamn.

Att tänka på: Vid avvikelse ska denna information inte ändras. Om t.ex. ett fordonsfel leder till att ett tåg som har produktinformationen SJ Snabbtåg måste köras med ett fordon som normalt används för regionaltåg skall produktinformationen SJ Snabbtåg behållas men komplettera annonseringen med annonseringstexten "Ändrad tågtyp", under informationskategorin *Avvikelse*.

² Se kapitel 4.3

Om en rättning behövs (efter felaktig information från Planno) ska denna rättelse göras under *Produktinformation*.

Se bilaga för de alternativ som finns tillgängliga under informationskategorin *Produktinformation*.

4.2 Service

Under denna informationskategori ändrar användaren något som berör tågets service. Max tre värden kan väljas.

I de fall en text finns som både avvikelser (dvs som ett värde under informationskategorin *Avvikelse*) och någon annan annonseringstext, t.ex. under *Service*, så ska avvikelser användas om man önskar ett utrop om förändringen. Detta eftersom *Avvikelse* antas vara ett avsteg från planerad trafik medan *Service* antas vara enligt plan. "Ej servering" och "Kaféutbud" finns som avvikelser.

Ett exempel: Om tåget normalt har "Bistro", men denna resa erbjuder "Kaféutbud", då ska värdet skyltas som en avvikelser. Men om planering istället har glömt att lägga in "Kaféutbud" i Planno och detta behövs rättas till, då ska kategorin *Service* användas (då det inte är en avvikelser från ordinarie utbud).

Kom ihåg att titta om det redan finns annonserad information under *Service* eller *Avvikelse*, som motsäger den nya informationen.

Se bilaga för att se de alternativ som finns tillgängliga under *Service*.

4.3 Avvikelse

Det är till mycket stor del den information som läggs till som avvikelser som ligger till grund för vilka utrop som skapas av utropssystemet och vad som sägs i utropen.

Avvikelsen "Inställt" är till exempel nödvändig för att utropssystemet ska förstå att ropa att tåget är inställt. Läs mer om avvikelser inställt under avsnittet *Inställt*.

Annonserar du avvikelser "Broöppning" skapas inga egna utrop, men Järda2 ropar "Detta beror på en broöppning" i slutet av förseningsutrop som skapas av beräkningsrapporten.

Olika typer av information nämns i olika typer av utrop. En avvikelser som anger en orsak nämns t.ex. i ett förseningsutrop men inte i ett annonseringsutrop, medan en avvikelser som är en hänvisning bara nämns i inställelseutrop.

Se Bilaga 1 för mer information om värden och hur de triggar utrop.

4.3.1 Hur man använder avvikelser

Många förändringar i annonseringen sker genom annonseringstexter under informationskategorin *Avvikelse*. Dessa används för olika syften. Det kan vara en upplysning, en inställelse, en hänvisning till ersättningstrafik eller en orsak om varför tåget inte går enligt ordinarie tidtabell.

För att resultatet av annonseringen ska presenteras på rätt sätt är det viktigt att de olika typerna av avvikelser används vid rätt tillfälle. Ta hjälp av bilagan som presenterar alla avvikelser och deras användningsområden.

I de fall en text finns som både avvikelse och någon annan typ av annonseringstext, t.ex. *Service*, *Bokning* eller *Tågsammansättning*, så skapas bara utrop när avvikelsen används. Detta eftersom avvikelse antas vara ett avsteg från planerad trafik medan *Service*, *Bokning* och *Tågsammansättning* antas vara enligt plan.

Max tre värden kan väljas. Trafikverket kan ha lagt in en avvikelse av en typ som JF inte kan påverka, exempelvis "Spårändrat" eller "Invänta tid". Dessa är inte ändringsbara och behåller sin prioritet i annonseringen. Ha detta i åtanke, då maxantalet värden blir påverkat av de icke ändringsbara avvikelserna. Dock tas t.ex. "Spårändrat" och "Invänta tid" automatiskt bort om man lägger till avvikelsen "Inställt" eller "Buss ers".

Se Bilaga 1 för mer information om avvikelserna och hur dessa ska användas.

4.3.2 Inställt

Om möjligt, ange orsak (den kompletta listan på inställelseorsaker finns i Bilaga 1) även för tåg som är inställda. Tänk på vilka ankomster och avgångar som blir berörda av inställelsen/delinställelsen.

Skylningsmöjligheter vid inställt tåg

- "Inställt" - Används när tåget är inställt och ingen ersättningstrafik sätts in.³
- "Inställt" + "Vänt info" - Om JF t.ex. letar ersättningstrafik (Järda2 ropar då "Vi återkommer så snart vi har ny information").
- "Inställt" + "Nästa avg" - Hänvisning till nästa tågavgång. Avvikelsen "Nästa avgång" används enbart i kombination med "Inställt".
- Annonsera om buss/taxiersättning. Skyltas vid bekräftad ersättningstrafik (skyltas aldrig i kombination med "Inställt").
- *Skapa buss/taxiannonsering. Används för buss eller taxi som inte motsvarar ett visst tågs tidtabell. Används mest vid banarbeten. Kräver ny annonsering, vilket TRV gör.*

³ Vid trafiktypen *Pendeltåg* kommer Järda2 att ropa att tåget är inställt och meddela vilka efterföljande tåg som går mot samma nav. T.ex. "Pendeltåg, mot Stockholm City, Uppsala, med ordinarie avgångstid 13:44, är idag inställt. Första Pendeltåg, mot Stockholm City och Upplands Väsby, avgår om 21 minuter, från spår 2. Pendeltåg, mot Uppsala, avgår om 36 minuter, från spår 2." Vid trafiktypen *Tåg* kommer Järda2 endast att ropa att tåget är inställt, när man använder annonseringstexten "Inställt".

- *Ändrad väg - Används när tåget inte går sin ordinarie väg. Kräver ny annonsering, vilket TRV gör.*

Vid vissa inställelser finns behovet att komplettera informationen som skyltas på respektive tåg med ett Externt meddelande (läs mer om EM under avsnittet *Skyltar*). Detta utförs av TRV, som då behöver ha underlag till dessa meddelanden.

Skyltlayout vid inställelse

Plattformsskylt

På det spår som tåget skulle avgått ifrån visas i skyltens nedre del en text om vilket tåg inställelsen gäller.

Villkoren för att detta ska ske är:

- Tåget har en inställelserapport
- Tåget är ett avgående tåg
- Tågets avgångstid är om < 30 minuter

Om fler tåg på samma spår uppfyller villkoren är det bara det som är närmast i tid som visas.

Pendelplattformsskylt

Ingen information om inställt tåg visas.

Monitor och pendelmonitor

Avvikelsen "Inställt", "Buss ers" eller "Taxi ers" visas i anmärkningsfältet och spåruppgiften ändras till spår X.

Informationen om det inställda tåget visas i dagsläget alltid i minst 3 minuter enligt exempelgriddan nedan.

OBS! I tabellen avses "vanlig" plattformsskylt, inte pendel-plattformsskylt.

Skylttyp	Tågets annonserade tid	Tid när inställelse-rapport skapats	Tid när inställelse visas	Tid när det inställda tåget raderas
Monitor	16:00	10:00	Så snart som tåget är aktuellt för visning	16:03
Monitor	16:00	15:59		16:03
Monitor	16:00	16:04		16:07
Plf-skylt (1)	16:00	10:00	Max 30* minuter före annonserad tid.	16:03
Plf-skylt (1)	16:00	15:59		16:03
Plf-skylt (1)	16:00	16:04		16:07

(1) Visning av inställt tåg sker i skyltens nedre del så att nästa tåg som ska annonseras också kan visas.

* Detta värde kan ändras.

När ersättningstrafiken är bekräftad, se avsnitt *Ersättningstrafik*.

4.3.3 Ersättningstrafik

När tågtrafiken inte kan upprätthållas enligt plan kan tågen ersättas av buss (eller annat färdmedel), ställas in, hänvisas till annan avgång alternativt ledas om.

Avvikelserna "Taxi", "Buss" och "Extrabuss" används inte vid ersättningstrafik. Dessa avvikelser behöver nya annonseringar, vilka TRV gör.

- "Buss ers." – Används när tåget är inställt hela eller en del av sträckan. Tågets ordinarie annonsering används. Skyltas aldrig i kombination med avvikelsen "Inställt".
 - Sätts på berörd avgång/ankomst.
 - Avgår bussen senare än tågets tidtabell, skylta den nya tiden (det är inte obligatoriskt att välj en ny avgångstid).
 - "X" sätts automatiskt som spårval. I Anno finns också ett register för stationsspecifika ersättningshållplatser. Många, men inte alla stationer har en text inlagd i detta register. På dessa stationer skapas alltid en utropstext angående ersättningshållplatsen som är avsedd för den stationen. På de här stationerna behöver man alltså *inte* ange någon avvikelse för att information om det *normala* hållplatsläget skall ropas ut. Vill man att ett annat hållplatsläge skall ropas ut måste man ange ett annat hållplatsläge.
 - På stationerna innan bussesättning, lägg till texten "Buss ersätter mellan {station1} och {station2}" som finns under informationskategorin *Övrigt*.

- Om bussen avgår tidigare än det tåg som den ska ersätta måste tåget annonseras med avvikelsen "Inställt".
 - Om möjligt, ange orsak för tåg som är bussersatta (men av utrymmesskäl kan den ibland behöva prioriteras ned för annan viktig information, t.ex. vid bussersättningar där hållplatsen behöver anges).
- Motsvarande skyltning gäller för avvikelsen "Taxi ers".

Att tänka på: Bussersättning ska endast annonseras när bussar är bekräftade. När ett tåg är inställt och JF inte vet om det blir ersättningstrafik, behöver informationen kompletteras genom att avvikelsen "Inställt" kombineras med "Vänt. info". Se mer under avsnittet *Inställt*.

Vid vissa ersättningar finns behovet att komplettera informationen som skyltas på respektive tåg med ett Externt meddelande (läs mer om EM under avsnittet *Skyltar*). Detta utförs av TRV, som då behöver ha underlag till dessa meddelanden.

Exempel på utrop

Exempel 1, Katrineholm

Katrineholm har en speciell utropstext i registret för Hållplatslägen. Om användaren inte anger någon avvikelse för ersättningshållplatsen i Katrineholm ropar Järda2 enligt den text som finns i registret för Hållplatslägen: "Ersättningstrafik avgår framför stationshuset."

Om du däremot anger t.ex. "Hållplats A1" så ropas den nationella standartexten som finns för den avvikelsen "Ersättningstrafiken avgår från hållplatsläge A1"

Exempel 2, Bredaryd

Bredaryd har inte någon speciell utropstext i registret för Hållplatslägen. Om du inte anger någon avvikelse för ersättningshållplatsläget i Bredaryd så ropas Järda2 inget hållplatsläge. Detta eftersom Bredaryd inte har en stationsspecifik ersättningshållplats i registret för Hållplatslägen.

Om du i Bredaryd däremot anger avvikelsen "Hållplats K" ropas den nationella standartexten som finns för den avvikelsen, "Ersättningstrafiken avgår från hållplatsläge K".

4.4 Bokning

Under informationskategorin *Bokning* ändrar användaren olika typer av bokningsinformation på ett tåg. Max tre värden kan väljas i denna kategori.

Här kan man exempelvis förtydliga vilka vagnar som är obokade. Användaren kan även specificera vilka platser som är obokade i en specifik vagn.

4.4.1 Möjliga värden för justerbara texter

Användaren kan maximalt nyttja 43 tecken (rubriken, t.ex. "Obokade platser i {vagn/klass}" är inkluderat) per värde. Detta för att hela värdet ska få plats på skylten. En justerbar text är en text som byggs ihop av flera delar och där en eller flera delar har flera val. Den visas så här "Text {metavärde} fortsättning av text".

När en sådan text väljs under *Bokning* finns det en lista över valbara värden för det så kallade metavärdet. Ingen fritextmöjlighet finns.

För *Bokning* finns texter som innehåller följande justerbara delar:

- {Vagn/klass}
- {Platsnummer}

För mer information om de olika alternativen som finns under informationskategorin *Bokning*, se Bilaga 1 under avsnitt *Bokning*. Här finns exempel på hur man hanterar värdena.

4.5 Övrigt

Under informationskategorin *Övrigt* finns information som ofta kombineras med en avvikelse eller som förtydligar annan information. Vissa värden under *Övrigt* genererar utrop och andra inte. I bilagan presenteras de värden som finns och vilka som skapar utrop.

Max tre värden kan väljas under *Övrigt*.

4.5.1 Möjliga värden för justerbara texter

Användaren kan maximalt nyttja 43 tecken (rubriken, t.ex. "Observera att tåget stannar vid:" är inkluderat) per värde. En justerbar text är en text som byggs ihop av flera delar och där en eller flera delar har flera val. Den visas så här "Text {metavärde} fortsättning av text".

När en sådan text väljs under *Övrigt* finns det en lista över valbara värden för det så kallade metavärdet. Ingen fritextmöjlighet finns.

För *Övrigt* finns texter som innehåller följande justerbara delar:

- {Station}
- {Brytpunkt}
- {Busslinje}
- {Trafikslag}
- {Produkt}

För vägledning och mer information om värdena som finns under *Övrigt*, se Bilaga 1.

4.6 Tågsammansättning

Under denna informationskategori kan användaren välja värden som förtydligar tågets sammansättning. Max tre värden kan väljas.

Användaren kan bland annat ange om en del av tåget går låst eller är öppen. Antingen genom att ange vagnsnummer eller t.ex. värdena "Främre" eller "Bakre".

Användaren kan även använda sig av avvikelser, under informationskategorin *Avvikelse*, för att informationen ska ropas ut. Välj "Främre tåg", om bakre delen av fordonet går låst. Då ropar Järda2 "Påstigning i det främre tågsättet". Om den främre delen av tåget går låst använder man istället "Bakre tåg". Då ropas "Påstigning i det bakre tågsättet".

I de fall en text finns som både avvikelse och någon annan typ av annonseringstext, t.ex. under *Tågsammansättning*, så ska avvikelsen användas om man önskar ett utrop om förändringen. Detta eftersom *Avvikelse* i normalfallet antas vara ett avsteg från planerad trafik medan *Tågsammansättning* antas vara enligt plan (avvikelserna "Bakre tåg" och "Främre tåg" används även i normalfallet, t.ex. på Göteborg C).

Användaren kan även informera om att en del av tåget går till en station, genom att välja värdet {Del av tåg} går till {station}. Användaren väljer då det första metavärdet och därefter stationen. Detta kan kompletteras med vad den andra delen av tåget har sin slutstation, genom att välja {Del av tåg} går till {station}. (2).

Vagnsordningen skrivs med bindestreck, t.ex. 1-2-3-4, med främsta vagnen först.

4.6.1 Möjliga värden för justerbara texter

Användaren kan maximalt nyttja 43 tecken (rubriken, t.ex. "Vagnsordning" är inkluderat) per värde. En justerbar text är en text som byggs ihop av flera delar och där en eller flera delar har flera val. Den visas så här "Text {metavärde} fortsättning av text".

När en sådan text väljs under *Tågsammansättning* finns det en lista över valbara värden för det så kallade metavärdet. Ingen fritextmöjlighet finns.

För *Tågsammansättning* finns texter som innehåller följande justerbara delar:

- {Station}
- {Del av tåg}
- {Nummer}

För mer information om de valbara värdena under *Tågsammansättning*, se Bilaga 1.

4.7 Via till och via från station

Denna ändring utförs oftast om det saknas eller om fel information är överförd från Planno till Anno. Användaren kan max lägga till fyra via till och fyra via från stationer. Viktigt är att redigera både den geografiska och den prioriterade ordningen, när ändringen görs.

Geografisk ordning används för att placera ut stationerna i rätt ordning på en skylt så att skyltningen följer tågets färdväg, medan *Prioritering* listar stationerna i viktighetsgrad. Olika typer av skyltar kan visa olika antal viastationer, vilket gör prioriteringsordningen viktig. När en station är tillagd hamnar den automatiskt längst ned i båda listorna.

Kom ihåg att aktiviteterna behöver olika ändringar, eftersom stationerna via från och till skiljer sig beroende på var på sträckan tåget befinner sig.

I högtalarutropen sägs följande:

- För ankommande tåg anges "Frånstationen"
- För avgående tåg anges "Tillstation" och max 2 "viastationer"

Användare kan enbart söka fram stationer som är kopplade till trafikplatsregistret och har annonserat resandeutbyte.

5 Ändringslogg

Fastställd version	Dokumentdatum	Ändring	Namn
1.0	2020-03-31	Uppförande av dokument	Emma Siljeholm, TRvetij Alexandra Holm, TRvetij
1.1	2020-05-01	Kompletterat med en bild på ansvarsfördelningen på s.6	Emma Siljeholm, TRvetij Alexandra Holm, TRvetij